Bescherming
Historisch
Harlingen
SBHH.NL

Aan het College en de
gemeenteraad van de
gemeente Weststellingwerf

Harlingen, 5 januari 2022

Betreft: Raadsvergadering 31 januari, betr. gaswinning (Verklaring van geen bedenkingen)

Geachte dames, heren,

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft uw raad heeft gevraagd een 'Verklaring van geen bedenkingen' af te geven in verband met beoogde gaswinning bij Nijeholtwolde.

Onze stichting wil zich niet mengen in de afwegingen rond mijnbouwprojecten in andere gemeenten. Toch schrijven we u aan. Onze stichting wil namelijk grip krijgen én houden op de delfstoffenwinning in onze eigen gemeente, maar heeft zich óók ten doel gesteld voortrekker te zijn van een 'nieuw veiligheidsdenken' in de rest van Nederland.
Mogelijk kan uw raad zijn voordeel doen met de kennis en ervaring die wij in Harlingen opdeden.

Lessen uit het verleden
In 2014 vroeg het ministerie van EZ de gemeente Harlingen eveneens om een Verklaring van geen bedenkingen. Die moest destijds de bouw van een pompgebouw mogelijk maken, ten behoeve van zoutwinning onder de Waddenzee.
In de stad leefde echter grote bezorgdheid over mogelijke schade door bodemdaling aan de 770 gemeentelijke en Rijksmonumentale panden in de historische binnenstad.

Het Harlinger college stelde zich op het standpunt dat inzake mijnbouw niet de gemeente maar het Rijk het bevoegd gezag is. Bovendien gaf de (planologische) vraag naar mening van het college geen ruimte voor andersoortige afwegingen. Ondanks onrust in de stad en twijfels bij vrijwel alle raadsfracties ging de raad vervolgens akkoord met het afgeven van de Verklaring. Een voorstel om daar veiligheidsvoorwaarden aan te verbinden werd door het college afgeraden, en verworpen.

De 'Pilot Harlingen'
De ongerustheid onder de bevolking bleef echter groot. Daarom richtte de historische vereniging Oud Harlingen samen met particuliere huiseigenaren, kerkrentmeesters en plaatselijke, provinciale en landelijke erfgoedorganisaties een nieuwe 'Stichting Bescherming Historisch Harlingen' (SBHH) op. Vanaf 2017 ging die in gesprek met Frisia Zout, Gemeente Harlingen, Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. In 2019 werd met hen een Samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Daarin staat de veiligheid van stad en inwoners centraal. De samenwerking staat bekend als de 'Pilot Harlingen'.

De Pilot Harlingen leidde inmiddels tot het volgende:

1. De 5 betrokken partijen blijven gedurende de gehele concessieperiode doorlopend met elkaar in gesprek om nieuwe inzichten te vertalen in zowel de 'license to operate' als in nieuwe en reeds afgegeven vergunningen, met als doel elke schade door de winning te voorkómen;
2. Frisia Zout legde naar wens van de SBHH in Harlingen een ondergronds meetnet aan om 24/7 bodemdaling en scheefstand te meten, onder meer in kelders van monumentale panden;
3. Metingen op het Wad en onder de stad worden gekoppeld, om via 'Hand aan de kraan' tijdig te kunnen ingrijpen wanneer de daling sneller of anders verloopt dan verwacht;
4. Deze maand wordt gestart met een proef om bovengronds de bebouwing vast te leggen, zó gedetailleerd, dat onverhoopte schade door de winning later afdoende bewezen kan worden;
5. Alle meetgegevens zullen in de loop van dit jaar 24/7 voor alle inwoners te volgen zijn en worden via de website én bijeenkomsten op begrijpelijke wijze geduid door een onafhankelijke expert;
6. Niet het mijnbouwbedrijf maar de SBHH beheert de meetgegevens, en het Staatstoezicht op de Mijnen ontvangt deze jaarlijks om zo nodig te kunnen handhaven;
7. De Pilot Harlingen communiceert 'vroegtijdig, actief, open, transparant, begrijpelijk en 2-zijdig' over de zoutwinning, de risico's en de metingen; onze stichting heeft daarbij het voortouw.

Cruciaal hierbij was de bereidheid van Frisia Zout, terwijl de winningsvergunning al definitief was en de Verklaring van geen bedenkingen verleend, alsnog tijd en geld te investeren in samenwerking met de plaatselijke bevolking. Dat was echter niet vanzelfsprekend of afdwingbaar. Daarom hadden wij dit liever als harde voorwaarde gezien voor het afgeven van een Verklaring van geen bedenkingen.

Gaswinning in Weststellingwerf

Als stichting menen wij dat delfstofwinningsprojecten in ons land niet zouden moeten kunnen plaatsvinden zonder vroegtijdig overleg met en grondige input van de betrokken inwoners. In een gesprek met demissionair minister Blok hebben wij hem gevraagd a) de bevolking te faciliteren om als volwaardig partner mee invulling te kunnen geven aan de randvoorwaarden voor mijnbouw-projecten, b) maatwerkafspraken met de bevolking op te nemen in de vergunning en c) in elke vergunning een Gebiedsfonds te regelen voor het realiseren van een maatschappelijke plus.

Zo lang dit niet is geborgd, is voor een gemeente het afgeven van een Verklaring van geen bedenkingen het enige moment waarop dit soort voorwaarden gesteld kan worden. Op die wijze wordt het afgeven van de Verklaring niet geweigerd - een beslissing die vanuit het landsbelang wellicht *overruled* zou kunnen worden - maar ontstaat een situatie waarin de belangen van de inwoners blijvend kaderstellend zijn voor de delfstofwinning. Mogelijk is dit voor u een overweging.

Ten slotte

Meer informatie over de Harlinger situatie geeft de gezamenlijke website www.pilotharlingen.nl, en in bredere zin onze eigen website www.sbhh.nl. Hebt u naar aanleiding van deze brief vragen, dan zijn wij graag bereid in te spreken op 31 januari of vragen te beantwoorden via info@sbhh.nl

Met vriendelijke groet,

Jarig Langhout
voorzitter